

**МИКОЛА СЯДРИСТИЙ:
«ІСТОРІЯ – ЦЕ ВЕЛИЧЕЗНІ ПЕРЕГОНИ
ЛЮДСЬКИХ ОБМАНУТИХ МАС
ПО ІСТОРИЧНІЙ САВАНІ»**

...Обережно торкаюся окуляра збільшувальної лінзи, наводжу на різкість – і переді мною випливає, наче з туману, у всій своїй красі золотистий трищогловий фрегат. Його яскраво-жовті вітрила виграють пружною силою норд-весту, відкриті гарматні отвори ось-ось прогуркотять потужними пострілами ядер, а на грот-щоглу кинуться канатними драбинами енергійні матроси-флібустьєри. Захопленню немає меж! Не віриться, що в реальності довжина моделі цього мікроскопічного корабля, який складається з 337 деталей, – 3,5 мм, а товщина оснащення – 0,003 мм, що в 400 разів тонше за людську волосину.

МІЖ УДАРАМИ СЕРЦЯ

Але це справді так. Як і те, що цією моделлю «Пам'яті Олександра Гріна», іншими ювелірними роботами із золота, яких немає в жодному музеї світу, захоплювалися свого часу Хрущов і Горбачов, Картер і Ніксон, Ярузельський і Валенса, президенти, королі й прем'єр-міністри багатьох країн світу.

– **Напевно, оцінками таких великих людей не можна не пишатися, – кажу творцеві цього шедевра – унікальному майстру світової мікромініатюри, людині енциклопедичних знань та безкомпромісного мислення Миколі Сядристому.**

– Ви знаєте, для мене набагато дорожче, цікавіше сприйняття моїх робіт простими людьми. А їх через мої музеї і виставки вже пройшли мільйони. Що стосується політичних діячів... Це найчастіше сухі, потайливі, хитрі й боязкі люди, іноді просто марнославні особистості. Хоча є й винятки.

Микола Сергійович автор книжок «Чи важко підкувати блоху?», «Таємниці мікротехніки», «Мить». Творчість цього майстра затвердила у світі появу нового слова – «мікромініатюра», якого раніше не було ні в енциклопедіях, ні в словниках. Персональні виставки Миколи Сядристого обійшли всі континенти, залишаючи незабутнє враження серед глядачів понад 30 країн. Документальну пересувну виставку про комуністичний терор у ХХ ст., підготовлену Сядристом на базі зібраних ним документів, демонстрували в 20 обласних центрах України, а також в Угорщині та Греції. Він також є автором усіх архівних текстових підбірок на київському Меморіалі пам'яті жертв голодоморів в Україні.

Відвертість, прямота і безкомпромісність Сядристого у найгостріших темах вражає. Передусім тих, хто не знає, яким складним і тернистим був його шлях до визнання. В одній із доповідних «пильних осіб» стверджувалося, що Сядристий «... відчуває особливу ненависть до Леніна й Сталіна і вихваляє політику Хрущова. Недалеко відійшов від поглядів Сахарова і Солженіцина...» На щастя, гнів адептів інакомислення оминув норавливого Сядристого, і ми маємо нині можливість милуватися витворами українського Лівші. «Це той, хто підкував блоху?».

Лише дивуєшся, як міг художник виготовити найменший у світі діючий електромотор, у 800 разів менший від сірникової головки. А ще створити найменший у світі «живий» годинниковий механізм, вмістивши його в голівку метелика, крила якого виготовлено зі скла і золота. Мікродвигун, який живиться від електромережі, вмонтовано в тіло метелика. Уся ця механіка складається зі 130 деталей – шестерень, осей, рубінових підшипників, і все це крутиться, показуючи час. За стрілки править людська волосина.

– Просто робити дрібні речі – це не мистецтво. Попервах у мене було багато робіт дуже тонких, але в них не було польоту над часом, над суєтою. Глядач не відчував індивідуалізму, настрою художника, який створює мікромініатюру, – розповідає митець. – Нині ж, – продовжує він, – за почерком, за ледь помітними деталями можна

побачити невидиме – що турбувало під час роботи, який був настрій.

– Невже під час руху мікроскопічного різця по матеріалу з вами постійно присутній, десь читав, головний ваш противник – подих і серце, його биття? – уточнюю в майстра.

– Це справді так. Під час особливо тонких операцій дотримуюся певного внутрішнього ритму, намагаюся встигати торкнутись інструментом до об'єкта своєї роботи між ударами серця. Пульс при цьому значно сповільнюється. Зосередженість і зібраність цієї миті не повинні породжувати м'язових, вольових та інших напружень.

На моє здивування, що йому в наш складний час, з його гострими соціально-політичними потрясіннями, вдається створювати такі витончені речі, внаслідок чого виникає відчуття, що він живе в якомусь іншому, нам не відомому світі, у Миколи Сергійовича теж є пояснення: «Я самотній. А самотній подорожній іде далі за всіх. Я ніколи не був обтяжений членством у якійсь спілці – на це в мене не було і немає часу. Ніколи не перебував у жодній партії».

Його неодноразово висували на найпрестижнішу республіканську премію – Шевченківську. Але з незрозумілих мотивів кожного разу не потрапляв до жодної з номінацій. Бог їм суддя. Майстра мікромініатюр зі світовим ім'ям це не турбує. Можливо, тому, що цьому мистецтву, в якому він досяг унікальної досконалості, віддає, як з'ясувалося, найменше часу, не більш як сім відсотків своєї робочої доби. А весь інший?

ПОЛІТИКА ЗА СУТТЮ СВОЄЮ – ЦЕ ДВОЛИКІСТЬ

У молоді роки дуже захоплювався підводним спортом. Досяг найвищих звань, був абсолютним чемпіоном України і членом збірної СРСР, але вже тоді почав займатися тим, чому присвятив фактично все життя, – вивченням марксизму-ленінізму, нацизму і фашизму, технологій захоплення влади, маніпуляцій масами. Вважає себе незалежним істориком і що краще за нього ніхто не знає суті ідеологій соціалізму і комунізму, того, на чому вони трималися, в чому їх міць і в чому їх слабкість. Переконаний, щоб бути впевненим у правдивості або брехливості промов і праць «вождів», потрібні знання їх першоджерел. Десятки різноманітних видань лежать у нього вдома прямо під ліжком – так, вважає, зручніше, прокинувшись вночі, взяти потрібну роботу для подальшого опрацювання.

Спілкуємося з Миколою Сергійовичем чимало років, але кожної зустрічі дивуюся його вражаючому знанню предмета аналізу. А ще – його унікальній пам'яті: він може цитувати годинами роботи й уривки з листувань Маркса і Енгельса, Леніна і Сталіна, Лассаля і Вейтлінга, називаючи не тільки номер тому, його сторінку, а й рядок. Ретельний, прискіпливо аналітичний підхід до створення своїх мініатюр він перетворив на свій принцип вивчення філософської, історичної та соціальної літератури. Він не читає побіжно. Головне для нього – чому так було, чому так сталося.

– У політиці не можна смикатись, – переконаний Сядристий. – Це натягнутий канат над прірвою. Якщо ідеш в один бік – іди. Політика – це доля. У помічники треба обирати людей розумних, зі своєю позицією і вірних тобі, а не таких, хто підлаштовуватиметься під тебе. На жаль, політика за суттю своєю – дволикість і нагромадження компромату. Чого вартий один з листів Леніна Інесі Арманд: «З політичними противниками треба поводитися просто – треба припірати їх до стінки й поступово втоптувати в болото».

На думку митця, в політику частіше йдуть для задоволення свого марнославства, претендуючи на владу, про суть, тяжкість якої не мають уявлення. Більшість політичних лідерів – це не народолюбці, а люди з великими особистими претензіями та амбіціями. Всі живуть тим, що хочуть бачити. А людський егоїзм часто не дає змоги бачити те, до чого веде або може привести ситуація. І в цьому велика помилка. Адже ще Марк Аврелій зазначав: дуже уважно вдивляйтеся у наслідки.

Цими днями в музеї Сядристого експонується найвражаючіша його виставка – «Історико-політичні витоки комуно-фашистського терору і Голодоморів у ХХ столітті – в Україні зокрема». Тож дуже цікаво почути відповідь незаангажованого історика на цілком логічне запитання стосовно того, чому за два десятиліття незалежності наш народ і надалі залишається, по суті, безправним та соціально обділеним.

– Парадокс, але трагедія українців у тому, що Бог дуже щедро їх наділив природними багатствами. Приміром, Японія – одна з найрозвиненіших країн, хоча в неї немає ні чорноземів, ні нафти, ні руди. Те саме в найзаможніших країнах Європи – Норвегії, Швеції, де малородючі землі. Але там все роблять якісно, щоб потім не переробляти. Нас же природне багатство розбестило. Окрім того, в силу історичних обставин в народі сформувався дуже терплячий характер: навіть своїх ворогів називаємо ніжно – «воріженьками». А ще ми – великі мрій-

ники, яких дуже важко об'єднати до рішучих дій. «Дивлюсь я на небо та й думку гадаю...». Уявіть раціонально-практичних американця, француза, італійця, норвежця чи єврея в такому стані. (Щиро сміється).

На мою репліку стосовно того, що скрізь і всі крадуть, що не сприяє розвитку економіки, зазначає: «Ще Карамзін колись писав про Росію: чим там займаються? – всі крадуть! Наше суспільство ще довго треба виховувати. В Японії на 200 тисяч населення за рік лише чотири крадіжки. Там якщо на тротуарі стоїть сумка, значить, її поставили за домовленістю і хтось згодом повинен прийти за нею. Як відроджувалась Америка після Великої депресії? Бандитів та злодіїв, яких ловили на гарячому, вішали або розстрілювали просто на вулицях. А у нас крадуть мільйонами, ховають в офшорах, уникаючи оподаткування, – і все гаразд. Он навіть на святому – каштанах для Хрещатика – хтось добряче нагрів руки: замість італійських підсунув звичайні, значно дешевші, не пристосовані для життя в умовах мегаполіса».

ЛЮДЕЙ ОБМАНЮЮТЬ СТОЛІТТЯМИ

Микола Сядристий, за його словами, максималіст: «Або займаюсь чимось серйозно, або не займаюсь. Але коли займаюсь, то завжди хочу бути першим». Тому він не читає вторинних книжок: «читаю лише документи». Найбільше часу присвятив вивченню технології захоплення влади і системі обману суспільства в різних ідеологіях – фашизмі, нацизмі, комунізмі. «Бо у всі часи людей обдурювала агресивна меншість, використовуючи ті самі прийоми, які застосовували багато століть тому».

«Влада, як і гроші – велика спокуса, – вважає кардинал Любомир Гузар. Але влада – чудовий спосіб служити людям, робити добро, водночас – «небезпечна річ для людей, які є духовно низькими». Може, саме в моралі, порядності та відданості справі треба шукати відповіді на запитання: чому більшість з того, що влада обіцяє, так і залишається благими намірами? У Миколи Сергійовича є своє бачення першооснов такого становища суспільства: «Відповідь проста. Ми й далі живемо, по суті, за радянської влади. Вона лише політично загримувалася. Вчорашні партійні та комсомольські вожді, колишні «відповідальні працівники» не зникли – просто переодяглися в демократичні шати і трансформувалися в нові партії. Це дає змогу контролювати грошові потоки, робити власний бізнес. У роки «прихватизації» більшість директорів підприємств та радгоспів, голів колгоспів стали, по суті, їх одноосібними господарями, скупивши за безцінь акції та майнові сертифікати у своїх працівників. Ті, хто вже постарів або відійшов в інший світ, встигли переоформити свої ТОВ та ЗАТ на дітей і родичів.

При цих словах Майстра мимоволі зринув у пам'яті один з його чотиривіршів:

*«В великих драмах бытия
Победа часто спит в могилах,
Свои накапливая силы
Для судного в итоге дня».*

Ним Микола Сядристий супроводив свою мікромініатюру «Шахи». Вона теж найменша у світі. На шахівниці з реальними фігурками – позиція гри однієї з партій Альохіна і Капабланки. Цей витвір вміщується на вістрі голки.

Стосовно ж різних політичних акцій останнім часом та оцінок їх ЗМІ і політиками, то Микола Сядристий вважає, що називати всіх націоналістів фашистами – це передусім провокація проти Президента. І зазначає, що в усі часи, як свідчить історія, найнебезпечнішими людьми в керівників держав завжди були люди з їх оточення. І тому царі, королі, імператори тримали при собі юродивих, які говорили їм правду у вічі і те, що про них говорить народ на вулицях.

Окрім того, на його думку, наліплювання ярликів своїм політичним конкурентам йде передусім від незнання історії та достеменного змісту термінів, їх зв'язку між собою. Адже, як свідчать документи, в тому числі на виставці, організованій Миколою Сядристим, «марксизм – нацизм – фашизм – ленінізм – комунізм» мають багато спільного. Приміром, Гітлер і Муссоліні завжди вважали себе учнями Леніна. «Я завжди вчився у своїх противників, – казав фюрер, – вивчав революційну техніку в Леніна, Троцького, інших марксистів». «Я вчився в більшовиків і не боюся говорити про це...». «Я не борюся з марксизмом. Я лише виконую його заповіді». «Що я помітив? Із соціал-демократів ніколи не виходили добрі націонал-соціалісти, а з комуністів виходять відмінні!» У зв'язку з цим Гітлер дав вказівку – приймати в партію нацистів усіх колишніх комуністів. А також призначив головним прокурором рейху колишнього комуніста і чекіста Рональда Фрйслера, а головним ідеологом Німеччини

– Альфреда Розенберга, який свого часу подавав заяву про вступ в РСДРП.

Закликати ж до реабілітації Сталіна та прагнути «залізної руки», вважає Микола Сергійович, можуть лише люди, які не знають історії або прагнуть зла своєму народові: «Той страшний терор у країні, відверте знищення духовенства, інтелігенції та селянства, масові розстріли козаків на Кубані та «куркулів» в Україні розпочалися за вказівками Леніна, а Сталін, як вірний ленінець, лише все це продовжив. У 1921 році в 20 областях Росії вже існувало 48 концентраційних таборів, створених за вказівкою Леніна, переважно для «реабілітації ворогів народу» та перевиховання «непевних елементів». Сталін лише продовжував справу свого вчителя, створюючи нові й нові страшні ГУЛАГи. Тож термін «сталінізм» був вигаданий Троцьким, щоб відвести удар від Леніна і тієї партії, яку вони створили і яка провела страшний геноцид проти власного народу. «Куркулі – ...це кровожери... Це павуки... Це п'явки... Це вампіри... Нещадна війна проти цих куркулів! Смерть їм!».

Це слова Леніна (том 37, стор. 39–41). А ось що пише Й. Сталін (том 13, стор. 231): «Куркулі розбиті, але вони далеко ще не добиті. Більше того, – вони не швидко ще будуть добиті, якщо комуністи позіхатимуть і будуть благодущними, гадаючи, що куркулі самі зійдуть у могилу в порядку, так би мовити, стихійного свого розвитку».

На переконання мого співбесідника, історія – це величезні перегони людських обманутих мас по історичній савані: «Якось прочитав і здивувався, що на Кавказі овець пасуть гірські барани. У нас це, для порівняння, – політичні діячі, які ведуть за собою «в пошуках щастя» овець з однієї політичної формації в іншу. Свого часу Ленін, який приїхав із Швейцарії за німецькі гроші для захоплення влади в Росії, після революції на з'їзді комсомолу заявляв, що всі, кому не більш ніж 35 років, житимуть при комунізмі. А ось ще «зриміші» його обіцянки: «Коли ми переможемо у світовому масштабі, ми, думається, зробимо із золота суспільно відхожі місця на вулицях найбільших міст світу» (т. 44, стор. 225).

Туалети із золота в нас уже є, а заможного, щасливого життя для більшості українців чомусь не видно. Вся біда в тому, переконаний Микола Сядристий, що історія нас нічому не вчить, що ми її не знаємо і не робимо відповідних висновків: «Суспільство платить величезні жертви за те, що воно приходить до правильних рішень з великим запізненням. Згодом люди ставлять пам'ятники тим особистостям, до яких вчасно не прислухалися. Ці пам'ятники великим людям нації, які говорили правду при житті, – своєрідна спокута натовпу за свою тупість, яку він виявив тоді, коли треба було прислухатися і приймати виважені рішення. Ще Довженко казав: «У чомусь найважливішому, в чомусь найсуттєвішому ми, українці, народ нікчемний, у нас немає поваги до самих себе. Ми вічні парубки, а Україна наша вічна вдова». А Шевченко?! Ми про нього патякаємо скрізь, готуємося до 200-річчя з дня народження. А як він сказав: «А ми дивились і мовчали, і мовчки чухали лоби, німії подлії раби». Або ще влучніше: «Ми серцем голі до гола, раби з кокардою на лобі, лакеї в золотій оздобі». Подібні висновки робили Леся Українка та Іван Франко. Тож маємо те, що маємо, до чого, на жаль, прагне більшість обивателів – поїсти, поспати, зайнятися розпустою, вимагати після важкого, похмільного просоння «хліба та видовищ».

